

§ 98 En gudstjänst till

ROLAND JOHANSSON:

Ordförande, ledamöter, biskopar, åhörare! Det var en gång en liten kille. Han gick i söndagsskolan. Där fick han höra berättelser om Jesus. Han hörde att Jesus hade sagt till sina lärjungar att de skulle gå ut i hela världen och göra alla till lärjungar och att den uppmaningen gällde fortfarande för oss som levde då.

Berättelser och liknelser blev delvis levnadsregler för den lilla killen. Det var krig i världen och oro även där lilla killen bodde. Vardagen präglades av knapphet. Det fanns inte alltid mat på bordet. En av orsakerna var alltför stor konsumtion av alkohol i hemmet. Men i söndagsskolan fanns ett lugn och en harmoni som gav styrka och förtröstan inför framtiden. Efter tio år i söndagsskolan fick alla en bibel och i den då tonåriga killens bibel stod det: "Giv mig, min son, ditt hjärta och låt mina vägar behaga dina ögon." I den nya översättningen står det: "Min son, ha tillit till mig, se hur jag lever och följ mig."

Livet för den lilla killen gick vidare och så småningom hamnade han i Svenska kyrkans högsta beslutande organ, kyrkomötet. Där har han under åren försökt påverka utvecklingen genom att motionera i olika frågor. En gång talade han för en motion som av ett utskott föreslagits att den skulle avslås och kyrkomötet biföll motionen. Så med stort mod står han nu här i talarstolen och föreslår kyrkomötet att bifalla motion 2011:48 om att kyrkan ska fira en gudstjänst till. Om kyrkomötet bifaller motionen kan ett långsiktigt arbete med utökning av antalet gudstjänster leda till att fler människor kan bli lärjungar, som är vårt mål och vår önskan.

En fråga som man kan ställa sig är om motionen hade fått en annan behandling i till exempel Kyrkolivsutskottet. Då hade man kanske mera tittat på och tagit hänsyn till statistik och den information som finns i motionen. Jag citerar ur motionen som har hämtat texten från *Närhet och samverkan*.

Totalt sett minskade antalet firade huvudgudstjänster i församlingar som påverkats av någon typ av sammanläggning från ca 36 000 till 26 000 under perioden 1999–2009.

Jag läser igen:

Totalt sett minskade antalet firade huvudgudstjänster i församlingar som påverkats av någon typ av sammanläggning från ca 36 000 till 26 000 under perioden 1999–2009.

Jag citerar igen ur motionen:

All den tid som måste ha blivit över när antalet gudstjänster minskat ska återtas och användas för gudstjänst. Men det behöver inte vara samma form som tidigare. Här gäller det att hitta nya mer anpassade och intressanta gudstjänster. Det kan handla om andra tider och andra dagar och annan ordning. Börja med kyrkkaffe eller annan förhärlig redan före gudstjänsten. Mer lekmän, både kyrkvårdar och gudstjänstvärdar. Här kan listan göras lång men det får bli en uppgift för dem som ska genomföra det beslut som tas av kyrkomötet.

Kära kyrkomötesledamöter! Utskottet säger i sammanfattningen och i sina överväganden att

utvecklandet av gudstjänstfirandet kvalitativt och kvantitativt, är en mycket viktig fråga, men att den måste ombesörjas av den lokala församlingen, med stöd av respektive stift.

Den skrivningen kan accepteras, men jag vill påstå att de siffror som jag tidigare nämnde är så allvarliga att det måste anses vara en strategisk fråga och att den då faller på kyrkostyrelsen. Det kan inte vara en betungande uppgift att

initiera eller, som synonymboken säger, inleda, påbörja eller starta. Men det ger viktiga signaler ut från kyrkan om hur viktigt det är att vända trenden. Då behöver nästan alla församlingar vara med.

Jag yrkar bifall till motion 2011:48, "En gudstjänst till", som kanske skulle ha hetat "Nationell strategi för en gudstjänst till". Det kanske hade varit enklare att få igenom den. Men bifall till motionen.

INGEGERD FLOCK ANDERSSON:

Ordförande, biskopar, ledamöter! Som företrädare för utskottet yrkar jag avslag på motion 2011:48, det vill säga bifall till utskottets förslag.

Motionären pekar på gudstjänstens synnerligen centrala betydelse i församlingslivet och också, som framkom i exemplet, för enskilda personer och detta är självklart. Att på olika sätt stimulera till ett väl utvecklat gudstjänstliv i församlingarna är ju i och för sig ett mycket vällovligt syfte. Det är viktigt att församlingarna har ett utbud av gudstjänster som såväl tillgodoser olika typer av gudstjänster för olika sammanhang som att ta till vara lokala traditioner och förutsättningar. Här kan till exempel lekmannaleda gudstjänster som vi tidigare har hört om komma i fråga.

Utskottet menar dock att denna uppgift att stimulera gudstjänstlivet i församlingarna inte ligger på kyrkostyrelsen. Det är inte ett uppdrag för dem. Det är en i högsta grad lokal och pastoral fråga och något som varje församling måste beakta, inte minst i sin församlingsinstruktion. Om församlingen önskar inspiration och hjälp att utveckla och intensifiera sitt gudstjänstliv kan stiftet i egenskap av sin främjandefunktion vara en lämplig samtalspartner i det avseendet Tack..

BERTIL OLSSON:

Ordförande, biskopar, kyrkomötesledamöter och åhörare! Det är en väldigt viktig fråga som Roland har initierat med motionen 2011:48. Vi har alltså skrämmande statistik på hur antalet gudstjänster och gudstjänstdeltagare minskar. Många gånger handlar det om ett samband med strukturförändringar. Ofta talar man i utredningar om att man räknar med att vi ändå ska ha fler gudstjänster om tre eller fyra eller ännu fler församlingar går ihop. Men när man börjar ser resultatet efter att besluten är tagna i stiftsstyrelserna om sammanläggningar konstaterar man att det finns en söndaglig gudstjänst i väldigt många av dessa sammanslagna församlingar som tidigare hade krävt fyra på sig. Att slå ihop församlingar får inte innebära att vi tar ett minimum av vad kyrkoordningen kräver, alltså en huvudgudstjänst i församlingen. Är det en församling som det finns underlag för bör man rimligtvis kunna ha flera huvudgudstjänster, även om man är en enda församling. Skrämmande exempel är de riktigt stora församlingarna som har gått ihop, där det rimligtvis borde finnas underlag för flera gudstjänster.

Det blir ännu värre om vi går på strukturutredningens förslag i *Närhet och samverkan* att man lyfter till pastoratsnivån det som i dag ligger på församlingen, en söndaglig gudstjänst för att få vara församling. Här är det domkapitlens uppgift att se till att det i församlingsinstruktionerna skrivs in att man inte får reducera hur mycket som helst när det gäller gudstjänsterna. Är det sammanslagna församlingar, där det rimligtvis finns ett underlag, måste domkapitlet kräva inskrift i församlingsinstruktionen att det ska vara mer än en huvudgudstjänst. Det är där nivån ligger. Man kan självklart inte skriva in det krav som ligger i Rolands motion på uppdrag av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Domkapitlens roll här är väldigt viktig, att se till att man inte reducerar hur mycket som helst bara för att

man har fått slå ihop församlingarna. Man ska ge det utrymme för gudstjänster som behövs i de församlingsbor som finns i pastoratet. Tack.

ROLAND JOHANSSON (REPLIK):

Ordförande! Jag vill bara tacka för att du tar upp detta med siffrorna i motion 2011:48. Jag saknade en redovisning från utskottet om det. Jag tror det var en väsentlig sak i min motion, men jag tycker inte den har behandlats på rätt sätt av utskottet.

SUSANN TORGERSON:

Ordförande, kyrkomötesvänner! Visst är det ett angeläget ärende som Roland Johansson har tagit upp. Det tycker jag och det är därför jag har begärt ordet.

Vi har alla en känsla av, tror jag, att antalet gudstjänster har minskat och då också antalet gudstjänstdeltagare. Framför allt tror jag faktiskt att det är ett landsbygdsproblem. Jag har erfarenhet från några församlingar i Sörmland. Det var ett 6-församlingspastorat och man hade två präster. Där firades fyra till sex gudstjänster varje söndag. Prästerna hade två eller tre och det var inget märkvärdigt med det. Sedan slog man ihop till en församling och det firas en gudstjänst varje söndag. Det har varit regeln sedan dess. Gissa när det gick flest folk i kyrkan, före eller efter? Ja, det är rätt gissat. Detta tror jag är ganska vanligt. När man lägger ihop blir det färre gudstjänster. Då undrar jag varför. I den här aktuella nuvarande församlingen har den nya kyrkoherden faktiskt börjat med dubbla gudstjänster på söndagen, klockan 10 och 13, och det är klart att det går fler människor i kyrkan då. Trodde man på något sätt att folk skulle komma i stora skaror till den här enda gudstjänsten? Det måste ju ha varit det som var grunden för ändringen till att bara fira en gudstjänst.

Så är ju inte fallet. Folk vill gå i sin egen kyrka. I många fall ställer man upp därför att det firas en gudstjänst i den kyrka som är ens gamla församlingskyrka eller den man känner att man hör till. Jag tycker att det här är en jätteangelägen sak för oss alla och jag förstår att motionen inte kan bifallas av formella skäl och att det är en lokal fråga. Jag tycker i alla fall att vi som är här kan ta med oss hem – vi är ändå ganska många – att tänka på den här frågan och själva ta initiativ till att det firas fler gudstjänster. Jag tror inte så mycket på domkapitlen i och för sig som kan ålägga i församlingsinstruktioner. Det är mycket den goda vilja det handlar om. Vill prästerna fira gudstjänst eller är de villiga att ha två gudstjänster på en söndag finns det ju inga hinder. Låt oss ta med det hem. Tack.

ROLAND JOHANSSON (REPLIK):

Ordförande! Det sades här att detta är en lokal fråga och det är klart att det är där det ska äga rum. Vi behandlade en motion före lunch, Nationell strategi för ökat ideellt engagemang. Det är också en fråga som gäller lokal nivå, men där fanns det inte den invändningen mot att den skulle behandlas här. Jag vill nog påstå att det inte kan vara fel att låta den här motionen ses som en fråga som gäller strategin för kyrkan och då är det kyrkostyrelsens fråga.

BRITT LOUISE AGRELL:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Jag begärde ordet för att jag tycker 2011:48 är en mycket angelägen motion. Jag har inget yrkande utöver utskottets men jag vill precis som Susann Torgerson att vi ska ta med oss det här hem. Detta är faktiskt en fråga som är ytterst angelägen. Vi får ofta höra att det är så få som kommer på våra gudstjänster och då lägger vi mer eller mindre ner dem. Men det

är inte rätt väg att gå. Rätt väg är att erbjuda människor fler gudstjänster och där tycker jag att Roland Johansson har helt rätt. Däremot vill jag precis som Susann be alla oss – vi är i alla fall minst 251 personer och hör till olika församlingar – ta med oss den här frågan hem och jobba för den i våra församlingar och angränsande församlingar och deras angränsande församlingar. Då har vi snart en rörelse i hela vår svenska kyrka.

TORGNY LARSSON:

Ordförande! Jag instämmer också i att Roland Johansson har pekat på ett jätteviktigt problem. Ju färre gudstjänster, ju färre gudstjänstdeltagare blir det generellt sett. Jag har begärt ordet bara av ett skäl. Det är de två sista meningarna i utskottets övervägande, där man talar om att stiftets uppgift är att främja gudstjänstlivet. Jag menar att när kyrkoordningen kom till det inte bara handlade om att stiftet ska främja. Det ska också ha tillsyn. Jag menar med andra ord att stiftet har ett stort ansvar. Det är inte bara församlingarna som har ett ansvar för gudstjänstlivet. Det är viktigt att vi håller fast vid den linjen.

BERTH LÖNDAHL:

Somliga motioner blir man glad av. Jag kan bli lycklig över en motion som vill fira fler gudstjänster. Jag kan känna sorg över att motivet till att vi inte ska det är att det kommer alltför få gudstjänstfirare.

Jag tror att vi ofta ställer fel fråga inför våra gudstjänster. Vi står där vid kyrkporten som kyrkvårdar, präster och diakoner och tittar ut över bygden och stadsområdet och undrar var folk är, medan de som kommer kommer med en annan fråga: "Var är Gud?" Om vi står där med en annan fråga än de som kommer, kommer det också att visa sig att gudstjänstlivet till sist blir omöjligt. Vi måste fira gudstjänst med frågan: "Var är Gud?" När den frågan präglar våra gudstjänster blir den också en magnet i gudstjänsten. Låt oss därför fira fler gudstjänster och – precis som Britt Louise sa – låt oss ta det här med oss hem och låt oss ta det med oss hem just med detta: Vi kan inte tillbedja Herren vår Gud tillräckligt ofta, också om det bara skulle vara en eller två eller tre. När det sker kommer det också att hända någonting i församlingen. När vi finns där i tillbedjan, i ödmjukhet, i överlåtelse inför Herren, då planterar vi någonting i vår omgivning.